

La Diputació de Barcelona. Ahir i avui

Una mica d'història

La Diputació de Barcelona es constitueix el 30 de novembre de 1812 com a Diputació Provincial de Catalunya a la ciutat de Vic, en el marc legal de les Corts de Cadis de 1812. La convulsa situació política del període final de la Guerra del Francès i la primera etapa de govern absolutista de Ferran VII retarden i modifiquen la seva posta en marxa. Es al 1822 que el projecte de a Diputació Provincial de Catalunya es fractura en quatre unitats provincials, Barcelona, Tarragona, Lleida i Girona. I no es fins el 1836 que, superat definitivament el període absolutista de Ferran VII, es consoliden definitivament les diputacions provincials.

Les diputacions es convertiran en la peça fonamental de la unitat territorial i administrativa del nou estat liberal, tot i que reduïdes a organismes deliberatius i consultius de les elits, perquè el veritable poder decisor i executiu corresponia al governador civil de la província. Les diputacions eren institucions intermèdies entre els municipis i el govern central i durant aquesta etapa, la Diputació de Barcelona es va concentrar, gairebé de manera exclusiva, en la construcció de carreteres, amb l'objectiu d'acostar les comarques interiors a la costa i traçar una xarxa viària compatible amb la ferroviària, que tot just es començava a construir.

El paper de la Diputació de Barcelona va canviar durant el període conegut com a Sexenni Democràtic, comprès entre 1868-1874; aleshores va tenir un paper molt destacat per tal que ja s'havia convertit en la més important d'Espanya –des del punt de vista demogràfic i econòmic– i en aquest període liderava

La Diputació de Barcelona va posar els pilars per a l'experiència d'un primer autogovern impulsant la Mancomunitat de Catalunya (1914-1923), institució que enguany recordem en el seu centenari i de la qual lloem la seva obra i el seu mestratge.

i competia amb l'estat central en el camp polític. Una de les grans aportacions d'aquets curt però intens període fou l'aposta per la representació popular, sobretot quan el 1871 s'implantà el sufragi universal masculí, que va donar pas a la victòria dels republicans federals. Amb la proclamació de la I República, el febrer de 1873, la Diputació de Barcelona es va convertir en la institució catalana més fidel al nou règim, sota les presidències d'Anselm Clavé i d'Ildefons Cerdà.

Amb la Restauració borbònica, la Diputació de Barcelona es converteix en un ens bàsicament administratiu. És el temps en què s'imposava un model d'es-

tat centralista. Però tot va començar a canviar l'any 1907 quan fou escollit president de la Diputació de Barcelona Enric Prat de la Riba, el diputat i líder de la Lliga Regionalista, que a més de modernitzar la Diputació barcelonina, va posar els pilars per a l'experiència d'un primer autogovern impulsant la Mancomunitat de Catalunya (1914-1923), institució que enguany recordem en el seu centenari i de la qual lloem la seva obra i el seu mestratge.

Fins al cop d'estat de 1923, la Diputació de Barcelona inserida dins la Mancomunitat, però també tot Catalunya, va viure una etapa tant apassionant com fructífera i socialment convulsa, i on la unió de les quatre diputacions provincials va fer possible materialitzar el projecte de modernització del nostre país, que malauradament el cop d'estat de Primo de Rivera frenà espectacularment.

La proclamació de la Segona República

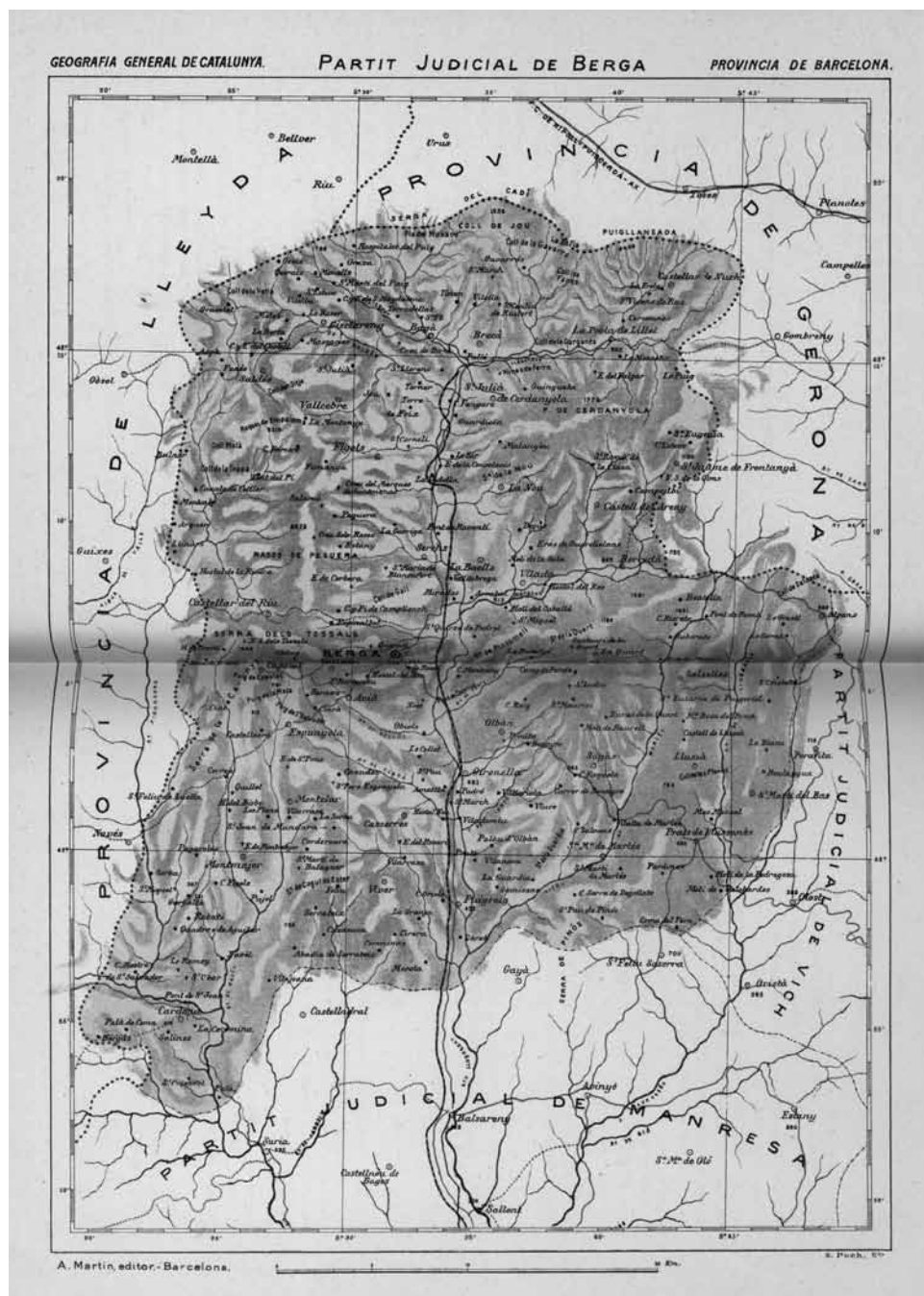
i la creació de la Generalitat, l'abril de 1931, va implicar la desaparició de les quatre diputacions. Calfer, però, esment que la base de la nova administració autonòmica, la Generalitat de Catalunya, fou la Diputació de Barcelona. La derrota republicana en la Guerra Civil va suposar el retorn a la situació anterior a l'etapa republicana, i les diputacions es van convertir en simples executors de l'administració centralista (1).

La Diputació de Barcelona: de la democràcia als nostres dies

Durant la transició democràtica, Josep Tarradellas va convertir la Diputació, que ell va presidir, en el principal suport administratiu i econòmic per a la Generalitat provisional; aprovada la Constitució, el 1978, i celebrades les primeres eleccions municipals, l'abril de 1979, Josep Tarradellas continuà al capdavant de Diputació fins a la celebració de les primeres eleccions autonòmiques l'any següent.

La Constitució reconeix l'autonomia de l'Administració local (els ajuntaments i les diputacions) i és en aquest context que la Diputació de Barcelona exerceix la seva missió de cooperació amb els municipis. Des d'aleshores i fins a l'aprovació del nou Estatut de 2006, la Diputació s'ha anat adaptant a la nova realitat, fins a convertir-se plenament en un govern local de segon grau al servei dels 311 municipis de la seva demarcació, que representen el 24% de la superfície de Catalunya i el 74,4% del total de la població catalana, uns cinc milions i mig de persones, que compren des de la capital del país, Barcelona, fins el poble més petit de Catalunya, Sant Jaume de Frontanyà. Un territori divers, complex, travessat de nord a sud pel Llobregat, i on el Berguedà representa la comarca més petita en nombre d'habitants, la més pobre en PIB, però la que proporcionalment rep més suport tècnic, material i econòmic per habitant. Una aposta clara pel reequilibri territorial.

La Diputació és una institució governada per alcaldes, alcaldesses, regidors i regidores dels ajuntaments barcelonins escollits de manera indirecta. Els seus components, els 51 diputats, som elegits entre els alcaldes i regidors dels

consistoris, agrupats per partits judicials, d'acord amb el nombre de vots obtinguts per les candidatures que han superat el mínim del 3%. Un cop constituïts tots els Ajuntaments, els escons es reparteixen, per cada partit judicial, segons la fórmula d'Hondt, entre aquells partits que han obtingut algun regidor dins de cada partit judicial i segons el nombre de vots aconseguits per cadascun d'ells. Els diputats provincials que corresponen a cada partit polític són elegits, a nivell de partit judicial, d'entre i per els regidors de cadascun d'ells, que pertanyen als municipis que comprèn cada partit judicial.

Hem de destacar que el partit judicial de Berga no coincideix exactament amb

Mapa del partit judicial de Berga editat l'any 1908 per l'establiment editorial de Albert Martin, i publicat per Francesc Carreras i Candi al vol. II a la Geografia general de Catalunya. Província de Barcelona. L'original es conserva a la Cartoteca de l'Institut Cartogràfic de Catalunya, RL.23361. 134-135

els límits de la comarca. El Real Decreto 529/1983, de 9 de març que determina que el Partit Judicial de Berga està format pels municipis d' Alpens, Avià, Bagà, Berga, Borredà, Capolat, Cardona, Casseres, Castellar del Riu, Castellar de n'Hug, Castell del Areny, Cercs, Espunyola, Fígols, Gironella, Gisclareny, Guardiola de Berga, Lluçà, Montclar, Montmajor, la Nou, Olvan, la Pobla de Lillet, Prats de Lluçanès, Puig-reig, la Quart, Sagàs, Saldés, San Jaime de Frontanyà, San Martí d'en Bas, Santa Maria de Merlès, Vallcebre, Vilada y Viver y Serrateix. Hi són tots els de la comarca del Berguedà excepte Gósol, i també en formen part Cardona, de la comarca del Bages- i una bona colla de municipis del Lluçanès.

El model de treball s'estructura sobre el Pla XARXA DE GOVERNS LOCALS, que es fonamenta en el respecte a l'autonomia local i en el treball en xarxa entre els governs locals i la Diputació per tal de construir un programa d'actuació conjunt, d'acord amb els principis d'eficiència i d'economia de l'acció pública. La finalitat és compartir objectius, crear més benestar a tot el territori i millorar la qualitat dels serveis, per a la qual cosa la competència dels professionals i la difusió de les bones pràctiques són imprescindibles.

La Diputació transfereix als 311 ajuntaments de les comarques barcelonines—en aquest mandat amb una especial atenció als municipis petits i als Consells Comarcals—, recursos materials (prestació directa del servei per part del personal de la Diputació de Barcelona o material, pròpiament dit), tècnics (assessorament i assistència jurídica i tècnica) i econòmic (ajuts a fons perdut a partir de diferents convocatòries de pública concurrència, programes quadriennals, programes extraordinaris, fons de prestació i crèdits). Es la raó de ser de la Institució, dels diputats i diputades, i de tot l'equip tècnic que treballa en les diferents seus de la institució (Can Serra, Escola Industrial, Recinte de la Maternitat i Recinte Mundet). A tall d'exemple us faig memòria d'alguns dels programes emblemàtics:

- La Xarxa de Biblioteques locals. A banda de les existents a Puig-reig (la primera es va inaugurar el 1956 i en aquest mandat posarem en marxa una de nova, la tercera de la seva història),

Pla XARXA DE GOVERNS LOCALS es fonamenta en el respecte a l'autonomia local i en el treball en xarxa entre els governs locals i la Diputació per tal de construir un programa d'actuació conjunt, d'acord amb els principis d'eficiència i d'economia de l'acció pública.

Berga i el Bibliobús Pedraforca (que fa 42 anys que fa servei als municipis mitjans de la comarca), properament hi podrem sumar la de Gironella, les obres de la qual s'estan executant en aquests moments. La Diputació assumeix el 50% de la despesa de funcionament anual i participa activament en el seu disseny, conceptualització i construcció.

- La xarxa de carreteres locals, les BV que són totes les carreteres de la nostra comarca que conflueixen amb l'Eix del Llobregat i també les que ens comuniquen amb les comarques veïnes del Solsonès i Osona. La Diputació en fa, en molts casos des de fa més de cent anys, la conservació i la millora contínua, prioritzant la seguretat i el respecte pel medi ambient.
- El Pla de Prevenció Municipal d'Incendis Forestals que des de l'any 1986 treballa en la planificació i gestió per reduir el risc d'inici i propagació dels incendis forestals i facilitar-ne l'extinció. En aquets últims anys el suport de la Diputació de Barcelona a les necessitats derivades dels serveis d'educació ha estat decisiva. Els ajuntaments són responsables del manteniment dels edificis escolars d'educació primària, responsables dels edificis i manteniment de les escoles bressol i de les de música, i la Diputació els ha fet costat en les urgències derivades d'aquesta difícil i costosa responsabilitat. També ha finançat el transport escolar no obligatori, competència dels Consells Comarcals.

Sensibles als efectes desastrosos provocats per la crisi econòmica, hem injectat recursos extraordinaris perquè els ajuntaments puguin fer front a les necessitats generades en els menjadors escolars i, sobretot, especial incidència en plans extraordinaris per fomentar l'ocupació i apaivagar les urgències socials. Conscients que només podrem superar els efectes de la crisi si aconseguim recuperar l'activitat econòmica, hem augmentat les aportacions i els serveis locals d'ocupació i de serveis a les empreses del Consell Comarcals, Agències de Desenvolupament Local i Ajuntaments, perquè, treballant estretament amb les organitzacions empresarials, puguin estimular les potencialitats de cadascuna de les nostres comarques.

La Diputació de Barcelona és una institució poc coneguda i molt sovint poc reconeguda. És una institució de segon nivell —entre el govern de Catalunya i els ajuntaments— que treballa discretament al costat dels ajuntaments i dels consells comarcals, atenta i amatent a les seves necessitats, perquè aquets ajuntaments puguin fer polítiques eficaces i eficients per als ciutadans del nostre país.

I per acabar, us he de parlar de futur. L'Estatut d'autonomia del 2006 preveu la substitució de les diputacions pels consells de vegueries. Estem en temps de canvi, de transformació, de replantejament, d'evolució, d'oportunitats, de reptes. I la Diputació de Barcelona, els seus diputats i diputades, amb el nostre president Salvador Esteve i Figueres al capdavant, estem al servei del país i del que la seva gent decideixi.

Notes

- (1). Per saber-ne més us recomanem la lectura de: *Història de la Diputació de Barcelona, 1812-2005* dirigida per Borja de Riquer; *Modernització i catalanisme: La Diputació de Barcelona ara fa 100 anys*. En motiu de la commemoració del centenari de la Mancomunitat de Catalunya s'ha publicat molt. Una bona síntesi és la de l'historiador Albert Balcells, "*La Mancomunitat de Catalunya, 1914-1925. El primer pas vers l'autogovern des de la desfeta de 1714*"

Ferran Civil i Arnabat

Vicepresident Primer de la Diputació de Barcelona

Diputat provincial pel Berguedà
Alcalde de Cercs